

Intervju s predsednikom okrajnega odbora SZDL tov. Viktorjem Zupančičem ob 8. marcu

Pozdrav delovnim ženam

OB 8. MARCU — MEDNARODNEM PRAZNIKU ŽENA

Prosimo vas za kratko, zgoščeno oceno deleža žena-proizvajalk v našem okraju in za njegovo primerjavo s celotnim gospodarstvom našega področja.

Socialistična zveza v okraju je pričela posvečati več pozornosti zaposlenim ženam in njihovim težavam že pred nekaj leti, ko smo pričeli razvijati industrijo, v kateri se je zaposlovalo vedno več žena. Po analizah Zavoda za plan je bilo v letu 1961 v okraju ustvarjenih 49 milijard bruto proizvoda. Od tega so žene proizvajalke ustvarile kar 29,8 odst. Lani je bilo pri nas med zaposlenimi 32,4 odst. žena, na novo pa se jih je zaposlilo 1888 ali 2,6 odst., tako da odstotek žena proizvajalk v vseh panogah naglo narašča. V industriji predstavljajo 35,8 odst. vseh zaposlenih, v trgovini 56,2, v gostinstvu pa 62,2, medtem ko jih je v gozdarstvu, kmetijstvu, gradbeništvu in prometu manj. To je razumljivo in prav, saj moramo žene usmerjati predvsem v poklice, v katerih lahko ustvarijo največ.

Če pogledamo zdaj še udeležbo žena na področju upravljanja, bomo ugotovili: v organih delavskega samoupravljanja je 27 odst.

žena, kar je, če upoštevamo njihov delež v bruto proizvodu in število žena proizvajalk, ugodno. Zelo visok je odstotek žena, ki sodelujejo v organih družbenega upravljanja: kar 1281 jih je ali 15,6 odst. vseh članov, vendar so mnogo močnejše zastopane v družbenih organih socialno zdravstvenih ustanov in šolstva kot drugod. Najmanj žena je v ljudskih odborih in njihovih organih, kar je v precejšnji meri posledica ekonomskega stanja v našem okraju pred zadnjimi volitvami.

Malone povsod v okraju tare zaposlene žene najbolj problem otroškega varstva, prav od tega pa je v mnogočem odvisno nemoteno uveljavljanje žena v družbi in proizvodnji. Kako bi ta problem najuspešneje rešili, upoštevaje razpoložljivo materialno osnovo?

Odgovor na prvo vprašanje dokazuje, da število zaposlenih žena v proizvodnji hitro narašča, vzporedno s tem rastejo novi in novi problemi okoli tega, kako razbremeniti ženo proizvajalko drobnih družinskih skrbi in gospodinskih opravkov. To resno nalogo bi lahko, upoštevaje našo materialno osnovo in tehnično razvitost, reševali preko stanovanjskih skupnosti, raznih servisov, vaških skupnosti in ustanov za otroško varstvo. Brez dvoma prav otroško varstvo ženo proizvajalko najbolj tare. V okraju je 11 ustanov za varstvo otrok, ki lahko sprejmejo samo 481 malčkov ali 1,2 odst. otrok zaposlenih mater, naši otroški vrtci pa vrhu vsega poslujejo na močno zastareli način. In vzroki? To odgovorno dejavnost smo vse preveč prepuščali ozkemu krogu ljudi v komuni ali v stanovanjski skupnosti. Uspeli bomo le, če bodo varstvo otrok pojmovali kot odgovorno družbeno nalogo vsi v komuni: tako ljudski odbor, podjetja in stanovanjske skupnosti in če bomo hkrati znali pritegniti tudi družine, ki jih varstvo otrok tare.

Mislím, da bo vprašanje varstva otrok treba načeti tudi na vasi, saj se veliko število žena od tam vozi na delo v razne obrate. To je naloga krajevnih skupnosti na vasi. Te ne bi smele zapostavljati problemov kmečkih žena, ki so prav tako pereči. Tudi na vasi bo treba iskati različne oblike enostavnega otroškega varstva, primerne kraju, materialni osnovi in potrebam v okolju.

Mnogo svojih težav, ki so hkrati seveda tudi problem celotne družbe, žene ne bodo mogle rešiti zgolj v okviru manjših skupnosti. Treba jih bo reševati perspektivno s stališča komun. To pomeni, da bodo žene morale načelnati svoje probleme kot

občan v širšem pomenu besede. Prav v organih občine pa je zdaj najmanj žena.

Če upoštevamo udeležbo žena v gospodarstvu, če dodamo k temu tudi vrednost dela, ki ga opravijo v gospodinjstvu — slednje je zelo pomembno za družbeni standard — in če hkrati pretehtamo probleme, ki zaposleno ženo tarejo, bomo ugotovili, da razvoj sam zahteva širše ocenjevanje in reševanje. Nova ustava bo dala občanom še večjo možnost sodelovati in sodelovati v življenju komune. Zato mislim, da bodo morale družbene organizacije v komunah resno razmišljati o tem, kako zagotoviti, da

bo dovolj žena proizvajalk voljenih v organe komune. Le tako bomo ženi omogočili, da bo s svojimi izkušnjami v konkretnem delu doprinesla še več kot doslej in hkrati uspešneje reševala svoje probleme. Velja pa poudariti tudi to, da so bile doslej žene pri volitvah nemalokrat prikrajšane po svoji krivdi, ker so se podcenjevale in odklanjale kandidature!

Na koncu bi v imenu okrajnega odbora SZDL zaželel vsem delovnim ženam, da bi v vedrem razpoloženju preživele 8. marec kot praznik vseh nas, in jim hkrati želim, da bi vse njihove probleme z njihovo aktivnejšo udeležbo v bodoče še uspešneje reševali!

Mirna peč vabi!

Krajevna organizacija ZB iz NOV v Mirni peči prireja za 20. obletnico odhoda prve skupine borcev v partizansko vojsko 17. marca ob 18. uri v Mirni peči svečano proslavo. Po žalni svečanosti na grobovih padlih bomo v slavnostni prireditvi združeni s kulturnim programom, obudili spomin na prve dni vstaje na našem področju.

Vabimo vse prebivalce, še posebej pa prvoborce in aktiviste iz mirnopškega področja, vse preživele iz skupine, ki je 17. marca 1942 odšla v partizane, ter vse, ki jih je v letih revolucije pot kadarkoli zanesla na naše področje.

Krajevna organizacija ZB in NOV, Mirna peč

Osnovni problem dejanske enakopravnosti ženske v naši družbi je vprašanje zaposlovanja ženske. Od tega pa je odvisno tudi vse drugo. Seveda je treba ustvariti take pogoje v položaju družine in družinskega gospodinjstva, da se bo žena in žena-mati lahko zaposlila ne le brez škode za družino, temveč celo v večjo korist svoje družine! Zato moramo krečiti široko mrežo ustanov in služb, ki bodo zaposleni ženi omogočile brezskrbno delo v tovarni, delavnici, ustanovi, zadrugi in drugod, ne da bi pri tem morala spet nositi staro skrb in težavno delo gospodinjstva. Potrebujemo več ustanov za otroke, sodobne objekte za družbeno prehrano, moderne službe za različne usluge in podobno. — Potem tudi ne bo več otožnih pogledov izza oken: »KDAJ PRIDE MAMICA DOMOV?...«

Foto: Franc Perdan

...Stvarna enakopravnost ženske se začne takrat, ko zavzame ona enakopravno mesto v procesu družbenega dela. Da bi to dosegli, moramo napraviti še drugi korak, to se pravi, da je treba tako organizirati družbo, da sta lahko tako žena kot mož zaposlena, ne da bi bila zato manj povezana z družino. Z drugimi besedami: treba je ohraniti stabilnost družine s preseganjem starega tipa družinskega gospodinjstva. Pri nas smo glede tega precej zadaj. Prepočasni se razvijajo ustanove za sprejem otrok, družbena prehrana, stanovanjske skupnosti itd. Mislim, da je tudi tu poglavitni vzrok — razen drugih objektivnih težav in motenj — da zaposlitev ženske pri nas zaostaja za možnostmi, ki jih daje pospešeni razvoj proizvodnih sil v naši državi...

EDVARD KARDELJ — v odgovoru na anketo tednika »Svijet« v Sarajevu, jeseni 1961

Vzpostavimo še tesnejše vezi z izseljenci!

V prostorih Kluba poslancev v Ljubljani je bil 3. marca 8. redni letni občinski zbor Slovenske izseljeniške matice. Udeležili so se ga razen dosedanjega glavnega odbora s predsednikom Ivanom Regentom tudi številni vidni predstavniki javnega in kulturnega življenja: podpredsednik glavnega odbora Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije Franc Kilmovc - Žiga, rektor ljubljanske univerze dr. Maks Snuderl, predstavniki hrvatske in srbske izseljeniške matice, dalje književnik Tone Seliskar, France Bevk, Anton Ingolič in Ivan Potrč ter številni drugi gostje.

Uvodnim besedam predsednika Ivana Regenta in izčrpnemu poročilu tajnika Alberta Svaglja, v katerem je bilo prikazano plodno delo matice od januarja 1960, je sledila zelo živahna razprava, v kateri je sodelovalo veliko število udeležencev. Vsi so naglašali potrebo po še

boljših stikih z našimi izseljenci v vseh državah in njihovimi organizacijami ter društvi. To velja za predvse izseljence in njihove otroke, kot tudi za tiste, ki so šli v svet po vojni. Vsem je potrebno omogočiti, da bodo z življenjem, delom, uspehi in težavami stare domovine čimbolj seznanjeni, da bodo lahko obiskovali svojo rojstno domovino ali domovino svojih staršev. Potrebno jim je olajšati urejanje svojih osebnih zadev, bodisi da se hočejo vrniti ali pa ostati v tujini.

Med razpravo so nakazali več oblik poglobljenega dela z izseljenci, kot so osebni obiski, obiski kulturnih skupin in književnikov, tiskanje ustreznih publikacij za izseljenca tudi v tujih jezikih, pošiljanje primernih filmov in podobno. Upoštevanja je vreden predlog, da bi s spodbudnim sistemom omogočili izseljencem vlaganje svojih prihrankov v naših denarnih zavodih, kot imajo to urejeno v nekaterih drugih državah.

Razširjenije in poglobljene vezi z izseljenci nalaga izseljeniški matici in njenim podružnicam še večje naloge. To pa so hkrati tudi naloge Socialistične zveze in ostalih organizacij ter

društev pri nas, to je naloga prav vseh. V večji meri kot doslej se bodo morale temu delu posvetiti razen okrajnih zlasti občinske organizacije SZDL. V dveh letih je našo državo obiskalo več kot 4.500 rojakov iz raznih dežel, predvsem iz ZDA in nekaterih zahodnih držav. Vsem, ki prihajajo, je potrebno posvetiti vso pozornost in jim omogočiti, da se seznanijo s tem, kar jih zanima. Priporočili so razen tega tudi tesnejše sodelovanje med republikami izseljenškimi maticami.

Po zaključku obširne in vsebinsko bogate razprave so izvolili nov glavni odbor. Za predsednika je bil ponovno z aplavzom izvoljen Ivan Regent. V odboru so razen dosedanjih članov še številni politični, javni in kulturni delavci. Ob zaključku so soglasno izrekli priznanje uslužbenecem Slovenske izseljeniške matice za njihovo dosedanje pošteno delo.

● V organizacijah SZDL je zdaj 2 milijona 700 tisoč žena. Več kot 170.000 članov Zveze komunistov tvorijo žene, 91 odstotkov polnoletnih žena pa ima volilno pravico.

● V Sloveniji je od skupnega števila zaposlenih kar 38 odstotkov žena, vendar precejšen del brez kvalifikacij.

VREME

OD 9. DO 18. MARCA

Vseskozi nestalno s pogojnimi padavinami (sneg do nižin) in razmeroma hladno.

Dr. V. M.

ŽENE, STROJI, DOM, DRUŽINA...

Angela Zupan: »Dva otroška vrtca v Novem mestu sta premalo! Ta problem moramo rešiti!«

Gotovo so vam druge povedale, kaj vse smo v našem obratu že naredili v skrbi za delavca in ženo proizvajalko. Se vedno pa marsikaj ni urejeno. Naše

NOVOTEKS. Stroji tko dan za dnem votke, prede na se vrte, novi in novi metri najboljših volnenih tkanin zapuščajo tovarno. Tovarno, v kateri

● je med 37 člani delavskega sveta 11 žena,

● so med 9 člani upravnega odbora 4 žene,

● je med 79 člani svetov ekonomskih enot 40 žena,

● sta med 13 člani upravnega odbora sindikalne podružnice 2 ženi,

● je med 29 člani sindikalnih pododborov 11 žena,

● je med 36 komunisti osnovne organizacije ZK 9 žena,

● je v 500-članskem kolektivu novomeškega obrata 322 žena.

V dolgih, ravnih vrstah stoje stroji, ob njih pa žene — delavke — proizvajalke. Pridne roke nenehno slede strojem, razpletajo niti, ki so se zaplele, in pritiskajo vzvode. Čuječi pogledi iščejo napake, popravljajo, merijo in štejejo. Žene pri strojih.

»Koliko več bi se dajale žene družbi, ko bi bile rešene težkih vsakdanjih skrbi z gospodinjstvom!« pravi Slavka Bogovič

Sodelovale so pri uveljavljanju delavskega samoupravljanja. Na mnogih sejah in zasedanjih so kot enakopravne članice kolektiva Novoteks razpravljale, razmišljale, sklepane in odločale. Lani je v kolektivu na novo zaživelo 5 svetov ekonomskih enot. Sprejeli so nov pravilnik o delitvi čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Plan proizvodnje so presegli za blizu 6 odst., dohodek podjetja je bil za skoraj 63 odst. višji od planiranega.

V podjetju imajo obrat družbene prehrane. V njem lahko dobi vsakdo ceneno kosilo in večerjo. Približno 300 delavcev jemlje vsak dopoldan enolončnico. Obratna ambulanta je brez zamudnega čakanja opravila lani 2952 zdravstvenih storitev. V njej je bilo pregledanih 654 članov kolektiva in 89 svojcev. Pred nedavnim so skupno z ZTP in SGP Pionir odprli tudi obratno zobno ambulanto. Članom kolektiva je v času dopusta na razpolago počitniški dom v Novem gradu v Istri. Kolektivu je na voljo televizor, ki je v obratu družbene prehrane. Letos so namenili 117 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanj. V novi »šedovici« hali bodo letos uredili garderobe za delavce, kopalnice in žensko higiensko sobo.

V vsem, kar smo našli, je razbrati veliko skrb za življenjske potrebe delavcev. Za tisti del »standar-

To ni kritika in ne komentar. Preprosto zato ne, ker je zelo na hitro nastalo pod peresom. To je zapis. Zapis, ki vsebuje zgolj podatke. Skoroda brez komentarja je. Zapis o ženah v velikem kolektivu. Zapis o ženah, ki delajo za stroji in hkrati mislijo na svoje otroke. Mislijo na kup gospodinskih opravkov, ki jih čakajo doma. Zapis o ženah, od katerih zahtevata proizvodnja in življenje mnogo več kot od mož.

To ni kritika, to je zapis, ki vsebuje nekaj opazanj in besed. Besed žena. Nič jim ne obljublamo za njihov praznik. Z dosedanjim delom so že dokazale, da same zmorejo veliko. Zaupamo jim. Prepričani smo, da bodo znale storiti še več. Da bodo znale jutri in pojutrišnjem še uspešneje reševati svoje težave. Prav to, kako so začele, pa je poročilo, da bodo uspeli!

da», ki ni vsebovan zgolj v visoki »plačici«, kot preračilo mislimo, ampak v ustvarjanju ugodnejših življenjskih pogojev. Kolektiv Novoteks je prav ta standard skrbno gradil in vložil vanj veliko denarja. Tudi v tem se zrcalijo napore žena proizvajalk, ki dan za dnem v Novoteksovih dvoranah vodijo stroje.

TOREJ JE VSE DOBRO IN V REDU ZANJE?

Preden odgovorimo na vprašanje, še skromen podatek:

● izmed 322 žena je 272 poročenih, večji del so med njimi matere;

● 45 žena je več kot 5 kilometrov oddaljenih od tovarne, med njimi je 25 poročenih;

● 13 žena se vozi na delo z vlakom,

● 140 žena pa se vozi na delo s kolesom.

Tu se nam nehoti vriva novo vprašanje: koliko pomenijo vse izboljšave, ki smo jih našli malo prej, tem ženam? Ženam, ki se vozijo, kot smo vajeni reči. Ženam materam, ki so izpolnile največjo in najsvetejšo dolžnost in dale družini in družbi otroke.

Spet smo v proizvodnem obratu, v Novoteksovi tkalnici. Oglušujoči ropot strojev nas sili, da se pogovarjamo kriče. Vprašujemo:

TOVARIŠICE, KAJ VAS NAJBOLJ TEŽI?

● Ani PUNGARTNIK, delavka na snovalnem stroju. Članica sveta ekonom-

»Tudi na samska stanovanja ne smemo pozabiti!« je v imenu tovarniške mladine pripomnila Mimica Crnić

ske enote. Poročena je. Njen sinko je star 6 let:

— Najteže se je voziti z vlakom na delo. Zjutraj ob 6. uri grem od doma, popoldne ob 5. uri se vrnem. Moj sinko je medtem brez mene. Pri sosedovih je. Na vasi ni otroškega vrtca...

Zaslужek ni slab. V svetu ekonomske enote sodelujem, kolikor največ morem. Delavka sem, zato mi ni vseeno, kako gre v tovarni, v obratu in v ekonomski enoti, kjer delam. Samoupravljanje ni majhna stvar. Studirati je treba, preudarjati in misliti za naprej. Tudi pri mojem stroju je kvaliteta dela poglavitna. Seje sveta eko-

»Kako težko me čaka sinko — in jaz njega!« pravi Ani Pungartnik

nomske enote so popoldne, po delovnem času. Pripravljam se nanje in sodelujem. Vse to pa gre na škodo družine. Ko se vrnem domov, me čakajo še vsa gospodinska opravila. Najteže pa me čaka moj sinko. On mene in jaz njega!

● Tončka BLAZIČ, vdevalka osnov v tkalnici:

— Stanovanja nimam. Stanujem skupaj z delavko iz naše tovarne. Mož dela na Jesenicah. Otroka imam. V otroškem vrtcu ni prostora. Zjutraj ob 5. uri, ko vstanem, ga moram zbuditi, nahraniti in odpeljati v varstvo k sosedovim. Z enolončnico dopoldne in s kosilom, ki ga vzamem v obratni menzi, ko se vrnem z dela, mi je zelo ustrezno. Letos bom dobila stanovanje. Težko ga čakam. Vse, kar je treba postoriti doma, me počaka: pospravljanje, krpanje, žeha, kuha. Najteže me

čaka otrok. Otroški vrtec je za nas matere, ki delamo v tovarni, najbolj potreben. Cesa vse bi nas rešil!

● Angela ZUPAN; v upravnem odboru sindikalne podružnice odgovarja za socialno skrbstvo:

— Sindikalna podružnica pravkar pripravlja v kolektivu anketo, ki nam bo postregla s točnimi podatki, koliko otrok naših delavk je medtem, ko njihove mamice delajo, brez pravega varstva. Ko bomo razpolagale s točnimi podatki, se bomo lahko bolj kot doslej lotile težav.

Dva otroška vrtca sta za Novo mesto mnogo premalo. Delavke matere so zato prisiljene same reševati težavno vprašanje: kam z otrokom, medtem ko delam? V Novem mestu je cela vrsta »ilegalnih« otroških vrtcev. Stare mamice v njih skrbijo za 6, morda tudi 7 in več neboljglenčkov, ki jih matere pripeljejo v varstvo, preden gredo v službo. Toda to ni

manj »vagonarjev« in takih, ki se vozijo s kolesi.

● Slavka BOGOVIČ, sekretarka osnovne organizacije:

— Mislim, da je kar prav, če za letošnji 8. marec spregovorimo malo obširneje o naših problemih. O problemih, ki jih tudi jaz sama vsak dan močno čutim. Stevilke povedo, da so žene proizvajalke v naši tovarni v veliki večini. Povedo nam tudi to, da so dovolj številno zastopane v vseh organih samoupravljanja in v vseh družbenih organizacijah v našem kolektivu. Do tod je vse gladko. Kljub temu pa je nemalo težav v družbenem udejstvanju žena v teh organih. Ne da se reči, da niso aktivne, lahko pa bi naredile mnogo več, ko... Da, ko se ne bi vozile v službo. Ko ne bi bile v skrbeh za otroke, ko... Mnogo več bi lahko naredile. Ko jim misel ne bi med delom uhajala domov in se mudila okoli drobnih, pa vendar težkih vprašanj:

...IN VARSTVO OTROK

rešitev perečega problema, to je zgolj krpanje. Prav tako ni rešitev primer, ko morajo mamice prepustiti svoje malčke v varstvo staršem ali sorodnikom na podeželju in se enkrat na teden odpeljejo tja, da se naužijejo materinske srčice. Nekatere matere si pomagajo tudi tako, da vza- mejo na stanovanje neporočeno delavko iz druge izmene. Ta jim popazi na otroka. Tak način varstva pa nam povzroča obilo preglavic v proizvodnji. Zaradi bolezni, porodniških dopustov in podobnega moramo neredko premeščati ljudi iz enega delovnega mesta na drugo.

Z obratom družbene prehrane smo v mnogočem ustregli zaposlenim materam. Bolnim ženam, ki imajo otroke, pa nismo mogli doslej pomagati drugače kot tako, da jim je sindikalna podružnica nudila denarno pomoč. Težko si je predstavljati bolno delavko s tremi ali štirim otroki, ki se ji mož vozi v službo v Ljubljano!

● Mimica CRNIČ, predsednica mladinske organizacije:

— Za dekleta, kolikor nas je v tovarni, je najtežji problem odpravil obrat družbene prehrane. V njem nam je na voljo ceneno kosilo in večerja, mladenički pa dobe vsak dan enolončnico brezplačno. Nekaj deklet obiskuje »Šolo za življenje«, druge spet večerno politično šolo. Lani se je lepo razživel šport: strelska sekcija, odbojka, kegljanje in mali nogomet nam nudijo veliko zdravega razvedrila. Vsi, ki stanujemo v bližini tovarne, se ob večerih radi zbiramo ob televizorju. Delavsko samoupravljanje nam ni tuje: v vseh njegovih organih je v precejšnji meri zastopana mladina, dekleta pa so pri tem v večini. Za izlete imamo na razpolago brezplačen prevoz s tovarniškimi vozili. Tudi samska stanovanja — ta najbolj pogrešamo — se nam obetajo letos. Ko bo zgrajen stolpčič, bomo uredili nekaj starih stanovanj v samska. Potem bo

Kaj dela zdaj moj otrok, ki je ostal doma brez varstva? Kaj naj na hitro skuham družinici, ko se bom vrnila domov? Sinko je imel sinoči temperaturo; za danes sem naprosila sosedo, toda kdo ga bo negoval jutri? Kup umazane perila me čaka doma, danes bo seja DS, jutri bo zasedal svet ekonomske enote, pojutrišnjem moram na posvetovanje, le kdaj bom oprala? Prihodnji teden bom delala v popoldanski izmeni, le kako bo moja Nadica, ki hodi v šolo dopoldne, sama napisala domače naloge?

Koliko več bi lahko žene dale družbi, če bi bile rešene teh vprašanj, ki jih bodejo in težijo. Žena, proizvajalka in mati — to so tri težka bremena. Vsako izmed njih je dovolj težko, koliko težje je pa, če mora nekdo prenašati vsa tri hkrati! Veliko požrtvovalnosti in samoodpovedi je potrebno za to.

MILOŠ JAKOPEC

»Otroški vrtec je nam, zaposlenim materam, najbolj potreben!« izjavlja Tončka Blazič, vdevalka osnov v tkalnici

DOBRE DELAVKE IN UPRAVLJAVKE V »LISCI«

Pri sestavljanju »lamel« parketa v straškem obratu NOVOLESA

Ze sama stavba »Konfekcije Lisca« daje Sevnici lepo podobo. V tem podjetju je zaposlenih 167 žena, ki ustvarjajo letno blizu pol milijarde bruto dohodka. Zene se udeležujejo v delavskem svetu, upravnem odboru, sindikalni podružnici, mladinski organizaciji, organizaciji ZK in v osmih obračunskih enotah. Izkazale so se ne samo kot dobre proizvajalke, temveč tudi upravljavke. Sicer pa je najbolje, da prislunemo kar izjavam samih žena.

ŠTEFKA VORINA, predsednica upravnega odbora podjetja:

— Zene v našem podjetju si prizadevajo doseči čimboljši gospodarski uspeh. Lahko trdim, da prizadevanje ni bilo zaman in da so uspehi veliki. Če bomo uspeli dobiti večja obratna sredstva, bomo letos povečali proizvodnjo za 20 do 25 odstotkov. Do konca leta bomo tako ustvarili približno 500 milijonov dinarjev bruto dohodka. Ko smo 1960

pričeli nov proizvodni objekt, smo vložili 47 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Nabavljena je tudi bila vsa strojna oprema iz sredstev, ki smo jih ustvarile proizvajalke. Samo lani smo proizvedle preko milijon proizvodov, to je za 30 odstotkov več kot prejšnja leta. Razumljivo, da je povečanje proizvodnje terjalo od našega kolektiva večji napor. Tega napora pa nam ni žal. Ze letos smo lahko na novo priučili 40 žensk. Prav tako nameravamo zgraditi 6 družinskih in več samskih stanovanj. Zene našega kolektiva bodo priskočile na pomoč ženam v Krmelju, kjer bomo razširili naš obrat in tako zaposlili še 45 žena.

Tri proizvajalke pa smo vprašali, kako se počutijo na svojih delovnih mestih, kaj menijo o uspehih in problemih podjetja in kakšne so njihove želje.

Takole so odgovorile:

ANGELCA URBANČ, doma iz Skopje, stanuje pa v Sevnici:

— Sem priučena konfekcionarka, v podjetju pa sem zaposlena nekaj nad eno leto. Priznam, da je bil začetek težak. Prišla sem iz kmetijstva v industrijo, nisem bila večja stroju niti delu. Z dobro voljo pa se vse doseže. Sedaj sem enakovredna proizvajalka in celo presegam mesečne norme. Zanimajo me naši proizvodni uspehi in sem ponosna nanje. Vesela sem tudi, ker se je sistem plačevanja v našem podjetju letos spremenil. Lani so še obstajale skupine specializiranih in priučeni konfekcionark. Dogajalo se je, da za enako delo nismo prejemale enakega plačila. Letos smo cenike izenačili.

Sedaj ima vsaka možnost večjega zasluzka. Dobrodošli so nam topli obroki hrane. Rade delamo še posebno zato, ker podjetje same upravljamo in ker imamo pri tem lepe uspehe. Moja največja želja je, da bi nekoč dobila družinsko stanovanje, ker stanujem sedaj v podstrešni sobici.

BETKA SIMONČIČ, doma iz Radeč, stanuje v Sevnici:

— Se preden sem se zaposlila v podjetju, sem končala 3-mesečni šiviljski tečaj v Celju. Sivanje me je veselilo. Vsa srečna sem se februarja lani zaposlila v »Lisci«. Ceravno izhajam iz kmečke družine, sem se z lahkoto privadila novemu okolju. Sprva je šlo malo težje, že drugi mesec pa je bilo bolje. Zadovoljna sem z delovnim mestom in z mesečnimi prejemki. Ker pa stanujem v kuhinji pri štirčlanski družini, si vsaj sobice zares želim.

IVANKA MUNDJER, doma iz Brezice, stanuje v Sevnici:

— Skoraj od vsega začetka sem že v podjetju. Spominjam se prve delavnice, kjer nas je delalo še malo. Potem smo z lastnimi sredstvi raz-

širili poslovne prostore in omogočili ženam nove zaposlitve. Danes delamo vse v dobrih delovnih pogojih. Zelimo, da bi ostala na tem delovnem mestu.

DANICA DOLINSEK, predsednica mladinske organizacije:

— Naša organizacija bo skupno s sindikalno podružnico pripravila v podjetju proslavo za dan žena, ker želimo ta praznik lepo praznovati.

Drago Kastelic

Nova tovarna na Ravnah

Podjetje Kremen je pričelo pripravljati gradnjo tovarne penjenega betona in kremenčevih zidakov na Ravnah. Skrb za izgradnjo novega objekta do poizkusne proizvodnje (»inženiring«) je prevzel Investicijski biro Novo mesto. V ta namen (za stroške inženiringa) je odobrenih 20 milijonov dinarjev sredstev, od katerih bo v letošnjem letu zagotovljenih 40 odst., v letu 1963 pa 60 odst. Oprema za novo tovarno bo uvožena iz Poljske. Se letos bodo pričeli graditi na Gmajni nov priključek na avtomobilsko cesto, ki bo tovarno na Ravnah povezal s svetom. Za gradnjo priključka je odobrenih 6 milijonov din, zgradilo pa ga bo Cestno podjetje Novo mesto. Novi industrijski objekt bodo pričeli graditi predvidoma konec 1963.

Med proizvajalkami uporov

Obisk med šentjernejskimi ženami-delavkami

Sonce je neusmiljeno iskalo še zadnje krpe snega med šentjernejskimi hišami. V največji med njimi so stroji v neenakomernem ritmu naznanjali, da proizvodnja teče...

Da, proizvodnja uporov v Šentjerneju. Tovarna, ki je nastala tam, kjer so bili nekoč hlevi, nato traktorska postaja, pozneje skladišče in nato še majken obrat s sedmimi zaposlenimi.

Spodaj v oddelku za montažo velikih serij so v petih dolgih vrstah sedeče žene in dekleta. Izpod gibčnih prstov so prihajali drobni upori. Četrtnatni, polvatni, cmo- in dvovatni. Zaverovane v tanke žice, ki so se spajale v cinu, so mlade delavke nepremično strmele v svoj posel.

Stopila sem k eni izmed njih. Zanimalo me je, kako ji gre delo od rok, če je utrudljivo ali morda dolgočasno, saj osem ur neprestano vrtili med prsti eno in isto, zares ne more biti najbolj prijetna reč.

»O, saj gre, samo če ne nagaja,« mi je odgovorila. Zares ji je tisto dopoldne pri napravi za cinjenje nekaj nagajalo, pa zaradi tega ni bila nič manj prijazna. »Veste, saj bom delala le toliko časa, da bodo otroci prišli do svojega kruha. Od daleč sm. Pa še otrok ima paralizo.«

Skoraj vsaka izmed njih ima svoje skrbi. Ta manjše, druga večje. Najteže je ti-

stim, ki prihajajo od daleč. V tovarni imajo tudi okrepčevalnico, kjer lahko dokaj poceni malicajo. Mnoge izmed njih kosijo šele pozno popoldne, ko se vrnejo domov.

»Čaj ni drag, za salamo pa kar precej nanese. Bolj zadovoljne bi bile z enolončnico.«

Rade bi stanovanje, vrtec za svoje otroke, ki jih morajo zdaj puščati doma dostikrat brez nadzorstva.

»Najraje bi videle, da bi bilo več denarja. Pa tega ne smete napisati, sem se samo pošalila.«

NAČRTOV NE MANJKA
Kolektiv šteje 251 ljudi, od tega je približno 84 odst. žena in deklet, ki so v glavnem je polkvalificirane delavke. Njihov največji problem je strokovni kader, ker zanj nimajo dovolj stanovanj. Letos nameravajo uvesti tehnološko grupo in bodo v ta namen pridobili še tri tehnike.

V letošnjem letu bodo posamezne delovne postopke avtomatizirali. Ker bo sodobnejši način proizvodnje terjal manj delavcev, bodo lahko nekaj ljudi premestili tja, kjer jim je doslej delavcev primankovalo. Velika prednost takšne rešitve je tudi v tem, ker se bodo na novih delovnih mestih delavci, ki so v proizvodnji že delali, lažje živeli.

Obrat za proizvodnjo uporov namerava skupaj z Industrijo motornih vozil iz

Novega mesta ustanoviti menzo za svoje delavce iz IMV, ki se vozijo iz Šentjerneja in okolice. S skupnimi sredstvi bi lahko adaptirali hišo in v njej uredili lokal za prehrano delavcev iz obeh podjetij. Razen tega imajo v načrtu tudi ustanovitev vrta s prehrano, za katerega bi prispevala še nekatera podjetja, ki so na tem zainteresirana.

Lepi načrti. Da bi se le kmalu uresničili!

DANJA BAJC

V pletiljskih, konfekcijskih in šiviljskih delavnicah v okraju je zaposlenih zdaj veliko število žena, ki so bile prej brez samostojnih dohodkov

Inšpektor za delo javlja

Prišel je, ko so ga najmanj pričakovali. Stisnil je roko znanemu, varnostnemu tehniku, in ga zaprosil, da ga vodi po podjetju. Ko sta prišla v prvi oddelek, so ga takoj opazili. »Aha, mojster nas je speš prišel obiskat!« je šinilo z obrazov, ki so za trenutek dvignili pogled od strojev. »Pazite vendar! Zakaj ste izpustili iz rok to ročico? Bi radi, da bi vas transmisija potegnila v kolesje?« je inšpektor že opomnil delavca. Varnostni tehnik pa je dejal: »Kaj vendar počenjate, ljudje! Kaj vas nisem že zadnjič opomnil, da ni treba prodajati zija, če pride tuj človek v podjetje?« Ko sta se inšpektor in varnostni napotila v sosednji oddelek, se je inšpektor spotaknil: pod njim se je vrtilo vodoravno veliko kolo. »Kaj vraga, da še niste popravili mostu! Čakate, da si kdo rebra polomi?«

Tako si je inšpektor ogledoval podjetje. V stružnici si je nekdo menceal oči in se pritoževal, da mu je ostal drobec železa v očesu. Potem je prosil, če lahko dobri tri dni dopusta. »Bomo videli, kaj bo rekel zdravnik. Pojdite na pregled!« mu je takoj pojasnil varnostni tehnik. Inšpektor pa je začel: »Le čemu imate zaščitne naočnike? Tovariš varnostni, zdi se mi, da prepočas delujejo vsi vaši ukrepi. Zakaj niste na delovnem mestu, da bi videli, kaj delavci počno? Pojdiva v pisarno!«

Tiste dni si je inšpektor za delo pri ObLO v Novem mestu ogledal 58 gospodarskih organizacij in komunalni delavnice, 23 ločenih delovišč in obratov ter 36 novogradenj; 11 pregledov je bilo kontrolnih, 10 pa izrednih. Vsem pregledanim podjetjem so bile izdane odločbe, ki so opozar-

jale kolektive, naj odpravijo pomanjkljivosti.

Inšpektor je raziskal vzroke 58 nesreč. Nesreče so se pripetile iz najrazličnejših vzrokov: ali so bili stroji nezavarovani ali pa so delavci delali v pretesnih prostorih. Na deloviščih in gradbiščih se je ta in oni poškodoval zato, ker ni bil dovolj previden. Predvsem je do številnih nesreč prišlo tam, kjer delavci niso imeli, oziroma niso nosili zaščitnih sredstev. Večkrat so se slišali podobni odgovori: »Če mojster lahko dela brez zaščitnih stekel, lahko tudi jaz.« Zaščitna sredstva pa se sploh ne vzdržujejo in je podjetje oškodovano tudi s te plati. Navzlic temu še ne bi mogli govoriti o popolni zaščitni opremljenosti, saj so mnoge organizacije še daleč od tega.

Kakor poroča inšpektorja za delo, tudi sanitarije niso na zavidljivi ravni ali jih sploh ni. Še vedno so brez vodovoda 4 podjetja, manjka 17 umivalnikov, 31 kopalnic s tušji in 765 garderobnih omarič.

Inšpektor za delo je zvedel, da so lani gospodarske organizacije prispevale nad 33,5 milijona dinarjev za izboljšavo higiensko-tehničnih varnostnih pogojev. Ko je primerjal ta podatek s terenskimi ugotovitvami, se je vprašal: »Le kam so šla sredstva? Če bi jih namensko potrošili, bi bila varnost pri delu bržčas drugačna, kot je sicer.« V zapisniku pa je naštel vrsto vzrokov, ki pospešujejo poklicna obolenja, in to, da delavci ne nosijo zaščitnih sredstev, postavil na prvo mesto.

O varnosti pri delu so že veliko razpravljali organi, ki so bili v ta namen izvoljeni v podjetjih. Žal so podobne komisije marsikje le na papirju in se njihovi člani kljub opozorilom organov delavskega samoupravljanja ne sestajajo. Slej ko prej

pa bo moral v podjetju posebno mesto zavzeti varnostni tehnik, zlasti tam, kjer še ni nastavljen. Delovni pogoji so ob hitrem tempu proizvodnje večših že kar nenormalni, zato je varnostni tehnik v takem okolju še celo potreben.

Inšpektor javlja, da je bilo za delavce o varnosti pri delu tudi precej predavanj, posvetovanj in seminarjev. Če je bila udeležba na predavanjih razveseljiva, tega ne bi mogli reči za posvetovanja in seminarje. Seminarja za predsednike HTV komisij in varnostne tehnike, ki ga je pripravil Zavod za izobraževanje odraslih in proučevanje produktivnosti dela, se je iz vseh gospodarskih organizacij v občini udeležilo le 12 ljudi (!), kar je z ozirom na nezadovoljivo stanje v večini podjetij veliko premalo.

Inšpektor za delo je med obiskom pregledal tudi pravilnike o HTV, o delovnih razmerjih in druge. Pravilniki o HTV so zlasti v manjših gospodarskih organizacijah zgolj prepis splošnih navodil in pravil, kako naj HTV dela. Pravilniki o delovnih razmerjih so ponekod pomanjkljivi, narejeni na osnovi zastarelih postavk. Ponekod bode v oči dokaj čudna razporeditev delovnega časa. Delavci nimajo tedenskih počitkov, mlad; ljudje pa opravljajo delo tudi čez noč itd.

● In kakšen naj bo zaključek?
Z izjemo nekaterih izboljšav se pojavljajo že stare ugotovitve: še vse premalo je skrbi za neposrednega proizvajalca. Razveseljivo pa je, da so probleme varnosti na delovnem mestu začeli obravnavati delovni kolektivi sami, da komisije, ki so jih organi samoupravljanja izvolili v ta namen, ponekod prav uspešno delajo. Napredek je, čeprav marsikje manj opazen, pa naj gre za stanje v novo-meški občini ali v okraju.

Pomen novih odlokov

Je nekaj o sklepih z zadnje seje ljudskega odbora

Na ločenih sejah obeh zborov občinskega ljudskega odbora Sevnica 17. februarja so bili sprejeti naslednji odloki:

— **Odlok o ustanovitvi občinskega zdravstvenega investicijskega sklada**, katerega sredstva se bodo uporabljala za gradnjo, razširitev in opremo zdravstvenih zavodov, za znanstveno-raziskovalno delo, strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev in za preventivne zdravstvene ukrepe. V ta sklad bodo pritekala sredstva, kot: prispevki iz dohodka zdravstvenih zavodov, dotacije iz občinskega proračuna, dohodki iz skladov zdravstvenih zavodov na podlagi pogodbe, dohodki iz skladov zdravstvenega zavarovanja na podlagi pogodbe, dotacije gospodarskih in drugih organizacij in zavodov, do 50 odst. amortizacije zdravstvenih zavodov v občini in drugi dohodki.

Tako zbrana sredstva bodo nedvomno prispevala k dohitrejšemu reševanju problemov zdravstvene službe, zlasti pa k čimprejnjemu pričetku gradnje zdravstvenega doma v Sevnici.

— **Odlok o ustanovitvi gasilskega sklada občine Sevnica**, sprejet z namenom, da se zagotovijo sredstva za finansiranje požarne varnosti in gasilske službe. Dohodki tega sklada predstavljajo: prejemke za požarno zavarovanje, ki se plačujejo zavarovalnici na območju občine, katerih višino določa skupščina zavarovalnice

Videm-Krško; sredstva, ki jih določa občina z družbenim planom in proračunom za vsako leto posebej; sredstva, ki jih prispevajo gospodarske, združbene in družbene organizacije.

— **Odlok o povečani stopnji davka na promet malo prodajo** — na drobno v trgovski mreži. S tem odlokom se povečuje stopnja občinskega prometnega davka na drobno od 4 na 6 odst. Temu davku pa ni so podvrženi: proizvodi, od katerih se po zveznih predpisih priznava regres; proizvodi, za katere so po zveznih predpisih določene prodajne cene na drobno ali je zanje določen način oblikovanja prodajnih cen na drobno; živila in semenja, izvzemši alkoholne pijače; kolkli in poštna znamke, poštna dopisnice in vse vrednotnice, časniki, revije, knjige in tiskovine ter ofisirska oprema.

— **Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o občinskem prometnem davku**, katerega plačujejo zavezanci zasebnega in združnega sektorja od naslednjega prometa in od naslednjih storitev:

1. od prometa v gostinstvu od prodajne cene na alkoholne pijače — obvezni 10 odst., dopolnilni 10 odst.; na naravna vina — obvezni 5 odst., dopolnilni 15 odst.

V davčno osnovo se ne šteje gostinska postrežnina.

2. od prometa v trgovini: na alkoholne pijače — obvezni 5 odst., dopolnilni 15 odst.

odst.; na naravna vina od litra 10 odst. — Povečanje prometnega davka na drobno v trgovini, kakor tudi povečanje prometnega davka na alkoholne (žgane) pijače in vina v občini Sev-

nica je pogojeno s povečanjem istovrstnega davka v vseh ostalih občinah. Zato se prodajne cene v naših trgovinah in gostiščih bistveno ne bi smele razlikovati od prodajnih cen istovrstnega blaga in uslug v ostalih občinah.

Ignac Vintar

Zadnje slovo lovskega veterana

Dolga je bila vrsta ljudi, ki so preteklo soboto spremili v Boštanj na zadnji poti Martina Plazarja, znanega lovskega veterana, ki je preminil v visoki starosti 94 let. Kot rudniški upokojenec je živel v Boštanju. Bil je znan kot vnet lovec in velik ljubitelj narave. Sedemdeset let je aktivno sodeloval pri lovcih. Bil je eden najstarejših lovcov našega okraja. Se kot devdesetletnik je sodeloval na lovskega pogonu in si tudi priboril trofejo.

Pokojni Plazar je bil splošno priljubljen, znan po šegavosti in skromnosti. Ob odprtem grobu sta se od pokojnika poslovila zastopnika Društva upokojenec in lovske družine. Poslednjikrat se mu je oglasil lovski rog, turško odmevali njegovi glasovi po bližnjih gozdovih, ki so bili pokojniku tako dragi.

Vsem, ki so ga poznali, bo ostal v trajnem spomynu, žalujem pa naše iskreno sožalje. D. B.

POIŠČIMO BOLJŠE OBLIKE DELA!

Pretekli teden je bil v Sevnici zbor Zveze rezervnih oficirjev in podoficirjev. Udeležba je bila slaba, razprava pa zelo živahna.

Lani društvo ni našlo pravih oblik in metod dela, s katerimi bi pritegnilo članstvo k aktivnejšemu delu. Zveza se je vse preveč ukvarjala z različnimi tehrilnimi in administrativnimi problemi in se zaradi tega ni mogla posvetiti drugemu delu.

Delo je oteževalo tudi malo-marno finančno poslovanje blagajnika Staneta Liparja, ki se ni udeležil naši občinski zborni, da bi poročal. Zaradi tega ni dobil razrešnice. Občni zbor je

sklenil, da mora biti blagajniško poslovanje urejeno v dveh mesecih, odbor pa je bil pooblaščen, da blagajnika primerno kaznuje.

Cepnav je zveza za svoje članke organizirala več predavanj, ta riso dosega začetnega uspeha, ker so se vabilu odzvali le redki člani. Nedisciplino je treba odpraviti in ljudi pripraviti, da je nje samim v korist, če se sestankov in predavanj udeležujejo. Če pa to ne bo zaleglo, bo treba seči po ustreznih kaznih.

Sklenjeno je bilo, naj se ustanovi več krajevskih organizacij, kjer so za to pogoji. Na ta način bo delo lahko bolj

DOKLEJ BOMO GOVORILI O ISTIH PROBLEMIH ŽENA?

Tu je 8. marec, praznik žena. Vsako leto ga praznujemo. Vsakokrat govorimo o pravicah in problemih žena. Vendar, kaj je narejenega? Ali bomo probleme rešili samo s praznovanjem? Zapisali bi nekaj besed o sklepih, ki jih je postavila zadnja občinska konferenca žena in kako se uresničujejo.

Pisali smo že, da je bilo na konferenci govora o ne-

deljskih dopoldanskih hitno predstavah v Sevnici in Krmelju. Vendar zelenega nisimo dobili. Drugi sklep je govoril o ustanovitvi pionirskega kluba in pionirske knjižnice, pa tudi tu ni nič narejenega. Potrebno bi bilo zgraditi otroški vrtec. Blok se bo gradil, kaj pa vrtec? Prav tako smo že pisali o igrišču pri vrtcu. Naj ta zahteva žena ne bo pozabljena! Če hišni sveti nimajo kaj razpravljati, naj obravnavajo vsaj udeležbo pri gradnji igrišča. Upravni odbor DU je zadolžen, da organizira »tribuno družine«. Radi bi slišali predavanja o mladinski vzgoji. Se je čas, da se stvar uredi. Vsi čakamo na to!

Vse te sklepe bi letos lahko uresničili. Treba jih je resneje obravnavati. Na proslavi žena jih bomo še enkrat osvežili in mnoge, ki so odgovorni za delo in reševanje ženskih problemov spomnili njihove dolžnosti.

Ljubo Zumer iz Sevnice je na oddaji »POKAZI KAJ ZNAS« v Brestanici ogrel poslušalce s prijatnimi popevkami.

Debatni večer

Klub OZN aktivna LMS pri sevniskem Velečarju je v petek večer pripravil prvi debatni večer. Udeležili so se ga mladinci tudi iz drugih aktivov. Tema, ki so si jo izbrali za debato, je bila: obisk predsednika Tita v ZAR.

Mladinci so pokazali veliko zanimanja in izrazili željo, da bi tudi v svojih aktivih ustanovili klub OZN.

8. marca v Loki

Zene iz Loke in Račice si že več let prizadevajo zgraditi v Račici, kjer imajo dovolj močan vodovod, sodobno pralnico, ki bi se je posluževale lahko tudi prebivalci Loke. Nekaj denarja so že zbrale, vendar pa je stvar zamrla. Upamo pa, da bo vendarle kaj iz tega. Socialistična zveza v Loki bo priredila v soboto, 10. marca, proslavo v počastitev dneva žena, hkrati pa skromno pogostitev.

Ss.

Kaj je novega na Pokleku

Krajevni odbor Socialistične zveze na Pokleku-Selah je na pobudo občinskega odbora SZDL iz Sevnice 25. februarja sklical sejo, na kateri so razprav-

ljali o dosedanjih vlogi SZDL na vasi. Zaključek je bil, da glede tega ni bilo veliko narejenega, čeprav je na vasi dosti problemov. Delo je treba poživiti, saj bomo le tako kos nalogam in problemom v komunah. Dolžnost vseh je, da sodelujejo, ker je le v skupnosti moč. Nedvomno je SZDL odgovorna za to, da njen sleherni član pozna dogajanje v komunah in v drugih krajih domovine.

V prihodnje bo več predavanj o kmetijstvu, živinoreji in pogodbem sodelovanju z zadrugo, organizirala pa jih bo krajevna organizacija SZDL s pomočjo občinskega odbora Socialistične zveze.

Milan Mešiček

Razprave o VII. kongresu LMS

Občinski komite LMS v Sevnici je na drugi plenarni seji prejel sklep, da bodo delegati, ki so se udeležili nedavnega mladinskega kongresa v Kranju, pripravili predavanja o tem kongresu. Podobni predavanji sta že bili v Krmelju in sevniški kopinarni, v drugih aktivih pa bodo v času, ki ga bodo določili, aktivni sami.

L. J.

Svetovni popotnik v Krmelju

V okviru predavanj, ki jih je v Sevnici organizirala delavska univerza, je minuli četrtek govoril Stane Tavčar o svojih vtisih s potovanja po severni Afriki, Libiji in Tunisu, kjer je bil z mopedom. Nepozabno življenje so bili za gledalce posnetki kulturnih spomenikov, predvsem lepote stavbarstva starih afriških dežel.

Predavanje je tovariš Tavčar zaključil z mislijo, da je koristno videti tužno tudi zato, da potem znamo bolj ceniti to, kar imamo sami v svoji domovini.

D. B.

SOLNIKOVE SANJE

»Ah, kako krasne sanje sem imel nočjo,« pravi profesor svojemu kolegu. »Res? Kaj se vam je pa sanjalo?« »Da sem moral prijaviti osebni davek na svoje prejemke!«

PLAČEVANJE KOMUNALNEGA PRISPEVKA IN KANALIZACIJSKE PRISTOJBINE

Pred kratkim sta bila v Uradnem vestniku okraja Novo mesto objavljena dva zelo važna odloka občinskega ljudskega odbora Sevnica, ki urejata plačevanje komunalnega prispevka in kanalizijske pristojbine.

Odlok, s katerim se v letu 1962 uvajajo obvezna priključitev zgradb na komunalne naprave in prispevki za izgradnjo komunalnih naprav v ožjem gradbenem okolišju mesta Sevnice, določa, da se vsi objekti (stanovanjski in drugi) morajo obvezno priključiti na obstoječo ozioroma naknadno zgrajeno električno, vodovodno, kanalizijsko in cestno omrežje. Ta obveznost na-

stopi z dnem izdaje odločbe o lokaciji objekta ali takrat, ko so glavne komunalne naprave dograjene v tolikšnji meri, da je priključek nanje možen. Upravni organ, pristojen za gradnjo, ne sme izdati uporabnega dovoljenja, dokler niso izvedeni posamezni priključki. Kolikor posamezni objekti glede na svoj namen ne bodo podvrženi obvezni priključitvi, bo odločil organ za gradbene zadeve občinskega ljudskega odbora z odločbo o načelnem dovoljenju oziroma z odločbo o lokaciji. Višino prispevka za izgradnjo komunalnih naprav in ureditev stavbnih zemljišč, ki odpade na posamezen objekt, določi

Svet za komunalne zadeve občinskega ljudskega odbora vnaprej na podlagi tehnične dokumentacije s projektom in predračunom komunalnih naprav za vsak primer posebej in se sporoči investitorju z odločbo o lokaciji. Po 8. čl. omenjenega odloka prispevek ne sme presegati 10 odstotkov predračunske vrednosti posameznega objekta, za gradnjo individualnih hiš pa prispevek za ureditev komunalnih naprav ne sme biti večji od 140 tisoč d.narjev.

Važno je, da mora investitor sredstva, ki so potrebna za plačilo prispevka, zagotoviti v roku, ki ga določi organ za gradbene in komunalne zadeve, v

nasprotnem primeru pa se odločba o lokaciji odkloni. Po tem odloku zbrana denarna sredstva se smejo uporabiti izključno le za ureditev električnega, vodovodnega, kanalizijskega in cestnega omrežja.

Odlok o določitvi kanalizijske pristojbine in prispevka za priključek na kanalizijsko omrežje pa velja za celotno področje občine. Po tem predpisu se kanalizijska pristojbina odmerja na osnovi količine odpadne vode. Tu se upošteva tudi črpanje vode iz lastnih vodnjakov. Pristojbina znaša 10 odstotkov od zneska vodarine mesečno. Kanalizijski prispevek se plača enkrat, in sicer ob priključku na kanalizijsko omrežje. Višina tega prispevka znaša:

- za enodružinsko hišo 6.000 din,
- za vsako nadaljnje družinsko stanovanje 4.000 din,

- za vse stanovanjske bloke od vsakega stanovanja 3.000 din,
- za lokale po 50 d.n za kv. meter,
- za industrijo po 500 din za enega zaposlenega.

Ta prispevek pobira organ komunalne službe, ki upravlja kanalizacijo. Sredstva, pridobljena po tem odloku, se uporabijo izključno za vzdrževanje in gradnjo kanalizacije v tistem gradbenem okolišju, kjer so bila plačana. Zavezanec plačila prispevka je lastnik ali upravni organ objekta.

Oba omenjena odloka pomenita nadaljnji korak k uveljavljanju in izboljšanju komunalnih služb v občini, zlasti pa v gradbenih okolišjih, zato je izpolnjevanje odlokov izrednega pomena. Znano je, da smo prav tem službam doslej posvečali premajhno skrb.

Vso skrb proizvajalkam in materam!

Ne bo odveč, če bomo za 8. marec vsaj malo pokramljali o zaposlenih materah. Če v začetku moramo poudariti, da je napak misliti: zaposlena je samo tista žena, ki dela v proizvodnji. Ne, tudi gospodinja in mati, ki sicer ne gresta v službo, pa vendar delata ves dan v gospodinjstvu, sta zaposleni! Po zaposlitvi lahko torej ločujemo žene v ekonomsko zaposlene (one, ki delajo v tovarnah in drugod) in v neekonomsko zaposlene žene (one, ki so doma gospodinje). Na konferenci žena v naši občini smo prav zato največ razpravljale o dveh problemih: o varstvu otrok, ki predstavlja največjo težavo za ekonomsko zaposlene žene, in o problemu žena gospodinj, ki žele postati proizvajalke, pa nimajo primerne zaposlitve. Stevilke nam povedo, da je slednjih pri nas še zelo mnogo. Računati pa moramo, da bo ta težava vedno manjša, problem varstva otrok pa bo vedno bolj prihajal v ospredje.

Tudi družba mora težiti k vse večjemu zaposlovanju žena. Le tako lahko postane žena enakopraven in dovolj razgledan član družbe. Izkušnja nas učí, da je gospodinja vse preveč zaprtá v ozek družinski krog, drobne družinske skrbi dušijo njeno zanimanje in jo odtrgujejo od razvoja. Prav nasprotno pa je žena proizvajalka bolj sproščena, zahtevnejša in se laže aktivno udeležuje.

Predavanja v Trebnjem in Mirni

V petek 9. marca ob 19. uri bo v dvorani Zadrúžnega doma v Trebnjem predavanje »O zunanje-političnih problemih«; predaval bo Franc Markelj iz Ljubljane. Predavanje bo z diapozitiví.

Prvo predavanje v okviru šole za življenje v Trebnjem bo v petek, 9. marca ob 18. uri v osnovni šoli. Predaval bo prof. Franc Demšar iz Ljubljane. Mladinci in mladinke iz Trebnjega in okolice, ki se še niste prijavili v oddelku šole za življenje storite to čimprej! Prijave sprejema Marja Novak.

Na Mirni bo 9. marca ob 16. uri v osnovni šoli drugo predavanje za člane kolektiva Gradbeno-opekarskega podjetja Mirna: »Aktualni družbeno-ekonomski problemi«. Govoril bo tovariš Branko Grošelj.

stuje v okolju. V naši komuní nas k zaposlovanju žena sili tudi gospodarska nerazvitost, saj bomo le tako odpravili našo zaostalost in povečali materialno osnovo občine. S tem bomo hkrati ustvarili tudi ugodne pogoje za resnično reševanje problemov žena.

vendar se preveč enostransko ukvarjajo zgolj s komunalnimi problemi. Na vasi tudi veliko razpravljamo o naprednem kmetijstvu, nikogar pa ni, ki bi spregovoril o naprednem gospodinjstvu! Znano je, da kmečka žena največ trpi zavoljo gospodinjstkih

dnevne garancije na polju samo še dodatna obremenitev, kakršne moze ne poznajo. Krajevni odbori naj zato razmišljajo o urejenih perišcih, o enostavnem varstvu otrok na vasi in še o drugem, kar bi lahko v znatni meri razbremeni kmečko ženo. Pobudnik takšnih akcij na vasi pa naj bodo kmečke žene s pomočjo Socialistične zveze!

Za letošnji 8. marec se odločimo: bolj kot doslej bomo skrbeli za ženo proizvajalko, ki razen dela v gospodinjstvu, tovarni, podjetju ali ustanovi opravlja zelo odgovorno nalogo, saj vzgaja mladi rod, iz katerega rasto novi državljani — bodoči upravljavci naše domovine.

CIRILA ZIDAR

Občinski odbor Zveze borcev NOV Trebnje čestita ob prazniku žena vsem partizanskim materam, zlasti tistim, ki so izgubile može in sinove v NOB!

Priznati moramo, da smo v tem doslej vse preveč načelno in le poredkoma razpravljali.

Stanovanjska skupnost v Trebnjem je že načela problem varstva otrok. Doseči moramo, da bo naš otroški vrtec res namenjen ženi-proizvajalki. Odprt naj bo tako, da bo ves čas materine zaposlitve otrok imel v njem prijetno varstvo. Na anketo, ki jo je poslala stanovanjska skupnost, je žal odgovorila samo polovica mater! Ker je slišati, da otroškega vrtca v bodoče občina ne bo mogla več podpirati z dotacijami, zato so menili, da bi že zdaj postopoma uvajali primerno ceno in se o tem čimprej pogovorili s starši.

Zelo počasi se stanovanjska skupnost loteva ustanavljanja raznih servisov, ki bi ženam nudili pomoč pri domačem delu. Morda je posredni premalo stikov s prebivalci, ki bi vsekakor lahko dali vrsto dobrih pobud in hkrati tudi materialno pomagali.

Krajevni odbori so v naši komuní zelo delavni,

TEDEN TISKA

Občinska komisija za tisk je na razširjeni seji dne 28. februarja določila, da bo teden tiska od 26. marca do 1. aprila. V Trebnjem, na Mirni, v Sentrupertu in Mokronogu bodo pripravili razstave. Literarni razgovori s šolsko mladino bodo v Trebnjem, na Mirni in v Sentrupertu. V Mokronogu bo literarni večer za odrasle. Ljudska univerza bo pripravila v Trebnjem in na Mirni predavanja: »Tisk — 7. velesila«, v Mokronogu pa »Novinarska fotografija«.

Na šolah bodo pisali natologe o pomenu tiska.

del (kuhe, krmljenja živali, priprave hrane, zehnte, varstva otrok, pospravljanja itd.), ki so ji po vsakodnevem

ZAPISKI Z ZADNJE SEJE OBCINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

Prosveta, kultura in šolstvo v očeh ljudskih odbornikov

Solstvo, prosveta in kultura, o katerih so tekle vse lansko leto živahne razprave, so prišli v torek, 27. februarja, tudi pred obo zboru ObLO. V poročilih in razpravi je bilo prikazano pretežno stanje na teh področjih, predvsem, kar se tiče prostorov za prosvetno dejavnost. Manjka knjižnic, zato so menili, da bi že zdaj postopoma uvajali primerno ceno in se o tem čimprej pogovorili s starši.

Zelo počasi se stanovanjska skupnost loteva ustanavljanja raznih servisov, ki bi ženam nudili pomoč pri domačem delu. Morda je posredni premalo stikov s prebivalci, ki bi vsekakor lahko dali vrsto dobrih pobud in hkrati tudi materialno pomagali.

sklad. Poiskati bo treba nove viire sredstev za ta sklad, zato bo potrebna pomoč vseh občanov. Teh problemov pa nikakor ne bo mogoče rešiti brez družbenih političnih organizacij in šolskih odborov. Do nedavnega se je pri reševanju podobnih nalog kazala ozkost šolskih odborov. Ti največkrat tudi niso našli primerne oblike za povezavo s pristojnimi organi, kolikor ni šlo v razpravi za osebne prejemke in materialne izdatke šol. Nujna je skrb za prosvetnega delavca na terenu, ker ljudsko mnenje šolo in učitelje še vedno ocenjuje tako ali podobno: »Ta šola je dobra in učitelji tudi, ta pa nikakor ne in učitelji tudi ne.« Tako ocena je že marsikateroga prosvetnega delavca spravila iz polklica. Šolski odbori si zadnje čase sicer prizadevajo urediti vprašanje tako, da zadržujejo prosvetne delavce s terenskim dodatki, ki jih dodeljujejo glede na oddaljenost od večjih središč, vendar so to šele začetki.

Nato so odborniki zvedeli, kako poteka gradnja nove šole v Trebnjem, ki bo dograjena v treh obdobjih. Z gradbenim podjetjem Pionir iz Novega mesta je podpisana pogodba o izvršitvi del v prvi fazi; zanjo so sredstva zagotovljena.

TREBANJSKE NOVICE

Sneg — veselje pionirjev

28. februarja je starešinski svet na osnovni šoli v Trebnjem razpravljaj o akciji »Leto telesne kulture

Otroci ženam in materam-borkam

Prisrčno razpoloženje vlada med klebani in pionirji v trebanjski občini. Povsod se pridno pripravljajo za proslavo, ki jih bodo privedli v čast delovnim ženam, materam-borkam.

—ra—

mladim. Pionirji so žalostno ugotavljali, da najljubši del programa ne bo izveden, ker ne bo snega. Pred dnevaj pa so njihove oči zableščale, ko so zagledale debelo snežno odejo. Tako program, ki so ga sestavili na seji ne bo ostal na papirju, temveč bodo pogumno zadržali po beli snežni odeji.

Razveselite znance in svojece v tujini z DOLENJSKIM LISTOM!

Aprila bi podpisali pogodbo za dograditev poslopja, ki naj bi ga še letos spravili pod streho. ObLO bo v ta namen najel posojilo, zaradi česar je bil potreben pristanek odbornikov. Nič ne bil proti gradnji; nasprotno, menili so, da je potrebno šolo zgraditi čimprej.

Po poročilu komisije za obnovitvene kredite, ki so jih po vojni dobili lastniki požganih in porušeni domov, se odborniki dolgo niso mogli zediniti in je glasovanju večkrat sledilo novo glasovanje. Slednje so predlagali, naj te stvari rešuje pristojna komisija.

Razprava se je zatem zadržala pri ugotovitvah, kako potrebni bi bili v Trebnjem obrati kemične industrije, saj bi v njih lahko zaposlili pretežni del tistih delavcev, ki se zdaj vozijo v druge občine in celo okraje. V zvezi s tem je tečejo razgovori o ustanovitvi večjega obrata podjetja Farmis in obrata embalaže.

Seja je potem obravnavala drobne zadeve. Po predlogu komisije za gospodarstvo so likvidirali podjetje Naši izdelki v Mokronogu, ki je bilo že dalj časa brez perspektiv. Odborniki so potem pritrдили predlogu, naj se ukine še obrtno nabavna zadruga v Trebnjem, ki dejansko le životari na papirju.

Več pozornosti izseljencem!

Občinski odbor Socialistične zveze Crnomelj je opozoril vodstva krajevnih organizacij, da morajo imeti pregled nad slehernim našim izseljencem, ki se vrača za krajšo ali daljšo dobo v svojo domovino in svoj rodni kraj. Vračajoči se izseljenci naj bodo deležni naše pozornosti, kajti le tako bodo res občutili vso toplino domačega ognjišča. Pri kazati jim je potrebno dejansko sliko našega današnjega dne v primerjavi s temno preteklostjo ter pojasniti težkoče, s katerimi se dnevno srečujemo v prizadevanju za vsestranski napredek. Izseljenci naj vidijo vse: to, česar še nismo uredili, in seveda tudi tisto, kar smo že ustvarili.

Meja skozi gledališče

Meja med ZDA in Kanado je dolga 3986 kilometrov in je že nad sto let bolj simbol kot prava meja med tema dvema državama. Njki ob njej ni nobenih utrdb ne vojaških postojank. Na tej meji leži tudi neko staro mestecé in meja gre točno skozi sredino gledališča. Tako sedijo v Ameriki, igrači na odrú pa igrajo v Kanadi.

Bodočnost kmetijstva

Arondacija je eden najosnovnejših ukrepov, če hočemo na posestvu oziroma ekonomiji smotrno gospodariti. Razparcelirana zemljišča, meje in včasih še neurejena pota do posameznih parcel močno obremenjujejo stroške proizvodnje in tudi moderna agrotehnika je na majhnih parcelah nemogoča. Takšno je stanje na vseh naših ekonomijah, razen Kmetijskega posestva Dob, ki ima razmeroma že urejena zemljišča.

Zaradi tega strokovnjaki v kmetijski zadrugi že pripravljajo načrte za arondacijo, ki bo izvedena na vseh obstoječih ekonomijah. Razen tega je arondacija predvidena tudi tam, kjer so večje površine splošnega ljudskega premože-

nja, četudi tam še ni ekonomij. Ta zemljišča bodo namenjena za proizvodnjo krme za predvidena pitališča.

Razumljivo je, da ne bomo mogli zajeti takih parcel splošnega ljudskega premoženja, ki leže v hribovitih predelih. Takšna zemlja bo še nadalje ostala izven obdelave

Piše TONE ŽIBERT

družbenega sektorja, po izdelani pedološki analizí pa bo zajeta za gozd ali sadjarstvo.

Smisel arondacije je v tem, da bomo pridobili velike parcele, ki bodo omogočile cene in intenzivno proizvodnjo. Istočasno pa bomo pridobili tudi nova zemljišča. Tako bodo družbene ekonomije

po izvedeni arondaciji gospodarile na približno 800 ha zemljišč. To bo za družbena posestva velik napredek, saj bodo na tej zemlji lahko pridelala krmo za 1600 glav velike živine.

Vzporodno z arondacijo bomo krčili gozdove in izsuševali zamočvirjena zemljišča. Perspektivni plan predvideva krčenje gozdov v k. o. Bistrlica, od Puščave do Doba; to so predvsem hrastovi sestoji, ki kot gozd ne predstavljajo posebne vrednosti. Ko bo Mirna regulirana, bo talna voda upadla, s hidromelioracijami pa bo dokončno urejen vodni režim na tem področju. Ker so tudi dobri pogoji za spremembo kulture v prid kmetijstva, bomo izkrčili okoli 200 ha gozda, nato pa opravili

vsa potrebna dela, kot so drenáže in agromelioracije. Verjetno bo treba misliti tudi na naprave za občasno umetno namakanje. Na ta način pridobljeno zemljo, sposobno za pridelovanje poljščin, bo prevzela nova zgrajena obrat v Martinji vasi, ki bo zajel okoli 300 ha zemljišč.

Krčenje gozdov in izsuševalna dela se bodo pričela tudi ob reguliranem potoku Verjerci. Tu bodo izkrčili približno 60 ha gozda. Izsuševalna dela se bodo verjetno začela že letos, in sicer na 100 ha zemljišč, ki so še vedno prevlažna za pridelovanje dobre krme. Razen tega bodo izkrčili gozdove še v nekaterih drugih krajih: v Veliki Loki, Vel. Gabru, Medvedjem selu in Dol. Nemški vasi; vendar to le, če bodo takšen ukrep narokovale splošne družbene koristi in potrebe. To bo do neke mere odvisno tudi od tega, kako bodo kmetovalci pri-

pravljeno sodelovati z družbenimi posestvi za pridelovanje krme in reprodukcijskega materiala.

Posebno važno se mi zdi omeniti, kako bodo ekonomije še pridobivale zemljo. Znano je, da je zemlje za odkup in zakup na razpologo vedno več. Kmetovalci ponujajo celá posetva, ker jih sami ne morejo obdelati ali se jim to ne izplača. To je povsem razumljivo, kajti zemlja, če je ne obdelujemo po sodobnih načelih, ne daje niti za življenjske potrebe in družbene dajatve. Zato je nujno, da kooperacijsko proizvodnjo prevzamejo neposredno ekonomije. Hkrati pa je treba kmetovalcem dati čimveč možnosti, da bodo vključevali zemljo v družbene obrate, sami pa naj bi se tam zaposlovali. Pri starejših ljudeh bomo skušali reševati zadevo tako, da bomo zemljo odkupovali.

Sindikata senovških rudarjev o novih nalogah

V zadnji številki našega lista smo na kratko že poročali o občnem zboru sindikalne podružnice rudarjev na Senovem...

Sindikalna podružnica rudarjev se je zavedala nalog pri uveljavljanju novega gospodarskega sistema. Zaradi tega so lani decentralizirali delo sindikalne podružnice...

GOSPODARSKI PROBLEMI V RUDNIKU

Zaradi znatno zmanjšane porabe premoga v potrošnji je večina rudnikov zašla v gospodarske težkoče, ker zalog ne morejo plasirati na tržišču.

malci premoga neredni plačniki. To pa je nujno zahtevalo povečanje obratnih sredstev. Če samo dejstvo, da so cene senovškega premoga za 10 do 12 odstotkov višje od cen zasavskih premogovnikov...

V senovškem revirju pojenjajo zaloge premoga. Zaradi načrtnega črpanja se proizvajajo lani zmanjšali za 6 odstotkov, število zaposlenih pa se je zmanjšalo za 85. S tem pa še zdavnaj problem ni rešen.

upoštevajo problematično stanje, ki bo nastalo že v naslednjih letih. Uprava rudnika pa naj bi omogočila nadaljnji razvoj kovirске delavnice pri rudniku.

NENEHNA SKRBA ZA ZAPOSLENE

Lani so bili vloženi težki milijoni za dobavo zaščitnih sredstev, s katerih uporabo so bili vsi seznanjeni. Kljub temu pa je bilo v rudniku lani kar 229 nesreč!

Na pobudo proizvajalcev je sindikalna podružnica posredovala pri zobni ambulanti, da ordinira v popoldanskem času.

Tudi za izobraževanje zaposlenih je bilo vloženo veliko sredstev. Izkušnje pa so pokazale, da bi se moralo v rudniku uvesti sistematično izobraževanje zaposlenih, kajti lani se jih je veliko izobraževanju upiralo.

Rudarji so se zlasti močno udejstvovali v športni dejavnosti, kjer so dosegli lepe uspehe.

Lani je bilo v raznih domovih na oddihu 265 članov kolektiva s svojimi družinami. Ker pa rudnik nima lastnega letoviškega doma, je bilo na občnem zboru predlagano, naj bi kupili počitniški dom v Vrsarju pri Poreču.

Občni zbor je sprejel več pomembnih sklepov. Članstvu nalaga izpolnitev planskih nalog v proizvodnji; priporoča učvrstitev decentralizacije sindikalnih organizacij, obratnih sindikalnih odborov in sindikalne podružnice; prav tako, naj bi čimveč pristojnosti prenesli na obračunske in predračunske enote...

Najmlajši izmed bratov Lopatičev je bil hkrati tudi najmlajši med nastopajočimi (Z nastopa na prireditvi »POKAZI KAJ ZNAS« v Brestanici - 25. 2. 1962)

Zbor proizvajalcev o pravilnikih o delitvi osebnih in čistih dohodkov

2. marca je zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Videm-Krško razpravljal o pravilnikih o delitvi čistega in osebnega dohodka. Na priporočilo komisije za pregled pravilnikov je zbor proizvajalcev z manjšimi pripombami odobril pravilnike sledečih podjetij: Trgovskega podjetja »Resa«, Trgovskega podjetja »Promet«, Valvasorjeve tiskarne, »Transporta«, Tovarne čokolade »Imperial«, Elektro, Kmetijske zadruge, Gradbenega podjetja »Sava«, Konfekcije papirja, gostišč »Pri mostu«, »Komočar in »Murko« (vsa iz Vidma-Krškega). Potrjeni pa so bili še pravilniki »Preskrbe« na Senovem, Elektrarne v Brestanici, Restavracije v Senovem,

Kmetijske zadruge v Brestanici, gostišča Vinarske zadruge v Kostanjevici in restavracije »Pod Gorjanca« v Kostanjevici.

Seja občinskega odbora SZDL

8. marca bo ob 8. uri zjutraj seja izvršnega odbora občinskega odbora SZDL. Na seji bodo v glavnem obravnavali družbeni plan in proračun občine.

Priprave za občni zbor sindikalnega sveta

V teku so priprave za občni zbor občinskega sindikalnega sveta, ki bo konec marca ali v začetku aprila. Občnega zbora se bo udeležilo okrog 110 delegatov, ki bodo zastopali 5200 članov.

PESTRA RAZPRAVA NA SINDIKALNEM OBČNEM ZBORU PAPIRNIČARJEV TOVARNE »DJURO SALAJ«

27. februarja se je na občnem zboru sindikalne podružnice tovarne celuloze in papirja zbralo kar 134 delegatov. Kot gostje so se občnega zbora udeležili predstavniki republiškega sindikata papirničarjev, okrajnega in občinskega sindikalnega sveta ter političnega in občinskega vodstva.

znesku kot do sedaj. Menili so, da je treba obratu družbene prehrane nuditi pomoč in mu omogočiti, da bo s toplim obrokom hrane zaposlene zadovoljil.

O delitvi osebnih dohodkov so delegati menili, da nastajajo pri nagrajevanju prevelike razlike. Delegati so spravedljivi, čemu se je v tovarni v enem letu na novo zaposlilo 152 ljudi, ki obremenjujejo osebne dohodke. Predlagali so, naj bi se osebni dohodek ugotavljal po ekonomskih enotah. Ugotovljeno je bilo tudi, da nekateri delovodje nimajo pravilnega odnosa do delavcev. Občni zbor je nadalje predlagal, naj bi uprava podjetja upoštevala zaposlene na lesnem prostoru in jih sčasoma zaposlila v proizvodnji. Do sedaj se je namreč dogajalo, da so na novo zaposleni dobili takoj zaposlitev v proizvodnji, delavci z lesnega prostora pa so morali še naprej ostati na težkih delovnih mestih. Neki delegat je razpravljal o delu sindikalnih pododborov v tovarni in ugotovil, da njihovo delo ni najboljše. Predlagano je še bilo, naj bi se športna

dejavnost v tovarni nekoliko razgibala.

Na občnem zboru so izvolili nov upravni in nadzorni odbor sindikalne podružnice in delegate za občinsko sindikalno konferenco.

V marcu bodo zbori občanov

Občinski odbor SZDL bo še ta mesec sklical zbere občanov, na katerih bodo razpravljali o družbenem planu in proračunu občine za leto 1962. V bodoče bodo zbori občanov namesto sedanjih masovnih sestankov SZDL in zborov volivcev.

Zakaj propadajo naši sadovnjaki in vinogradi?

Delavska univerza bo prihodnji teden organizirala predavanja v Dolenski vasi, Velikem Podlogu, Leskovcu, na Senušah, Velikem Trnu, Raki, v Podbočju, Kostanjevici, na Gori in v Koprivnici. Kmetijski strokovnjaki z občine bodo predavali »Zakaj propadajo naši sadovnjaki in vinogradi«.

N A S O B I S K

Žene se v družbenem življenju vse bolj uveljavljajo

Pred praznovanjem dneva žena smo obiskali Francko Stupar, učiteljico na osnovni šoli II v Vidmu-Krškem. Tovarišica je članica okrajnega in občinskega ljudskega odbora, občinskega sveta za zdravstvo in sveta za šolstvo, prosveto in kulturo ter šolskega odbora in že več let

kom nuditi. Otroških igrišč je v mestu zelo malo, pogošamo pa tudi varstvene ustanove.

Ali bi nam hoteli kaj več povedati o delu gospodinskega centra in kakšne koristi so imele žene od tega centra?

Gospodinski center je pričel samostojno delovati leta 1956. Že od začetka ima center svoj delovni program, ki mu še danes služi za osnovo. Razposlali smo anketo in ugotovili, da si žene želijo predvsem pralnico, čistilnico, kopalnico in krpalnico. Takoj smo ustanovili pralnico, kasneje pa smo s stanovanjsko skupnostjo odprli kemično čistilnico, krpalnico in kopalnico. V ostalih krajih občine pa smo organizirali predavanja in seminarje za konserviranje sadja in sočivja, pripravo sokov in mesnih izdelkov. Ti nasveti so ženam vselej koristni. Tudi s kmetijskimi in gospodinskimi nasveti smo ženam pomagali. Naš center je tudi sodeloval pri ureditvi obrata družbene prehrane in organiziral vsako leto seminarje za vodje in kuharice šolskih mlečnih kuhinj.

Katera je vaša največja želja?

Kot mati dveh otrok si najbolj želim, da bi otroka vzgojila v zavedna delavna državljana in da bi letos uredili vprašanje otroških igrišč in varstvene ustanove v Vidmu-Krškem. To pa ni samo dolžnost žene, temveč celotne družbe.

Naj še dodam, da bomo žene letos praznovale svoj praznik 9. marca v dvorani Partizana v Krškem, kjer bo bogat kulturni program in pogostitev žena.

uspešno vodi tečaje Rdečega križa za zdravstveno vzgojo ženske mladine; je pa tudi predsednica upravnega odbora gospodinskega centra. Rade volje nam je odgovorila na več vprašanj:

All menite, da se žene v videmsko-krški občini dovolj uveljavljajo v družbenem in političnem življenju?

Po mojem mnenju se žene v naši občini dovolj uveljavljajo v družbenem življenju. Vestno izvršujejo zadane naloge. Že sama razprava na konferenci žena o varstvu in vzgoji otroka dokazuje, da si žene tudi v tem pogledu žele napredka. Mislim pa, da je naša skrb za vzgojo predšolskih in šolskih otrok upravičena. Otrok je v Vidmu-Krškem vsak dan več, nihče pa ne vpraša, kaj smo tem otro-

ZAPISKI Z LETNE SKUPŠČINE BORCEV NOB IZ VIDMA-KRŠKEGA

Borci: ali poznate svoje pravice?

28. februarja je bila v Vidmu-Krškem redna letna skupščina Občinskega združenja borcev NOV. 55 delegatov je na skupščini zastopalo preko 1300 članov ZB. Tov. Franc Dragan, tajnik Občinskega združenja ZB je prebral zanimivo poročilo, v katerem je bilo med drugim poudarjeno, da se je delo občinskega združenja odvijalo v komisijah.

Komisija za skrb borcev je prešla v preteklem letu 120 prošelj različne vsebine; prošnje je reševala v soglasju z osnovnimi organizacijami. Stalne podpore oziroma občinske priznavalnine so bile odobrene 8 borcem, enkratno denarno pomoč pa je prejelo 23 borcev. Za upokožitve je občinski odbor ZB predlagal 17 bivših borcev, od katerih jih 11 pokojnino že prejema. V kratkem pa bo predlaganih za upokožitve še 7 članov.

Dolgovi iz sklada za obnovu podeželja so bili odpisani vsem članom ZB. Za gradnjo stanovanj je bilo odobreno iz stanovanjskega sklada 8 milijonov dinarjev z 1-odst. obrestno mero. Upravni odbor stanovanjskega sklada je borcem NOV nudil še druge olajšave.

Veliko pozornosti so bili deležni zlasti otroci padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja. Komisija je zabeležila 60 takih otrok; vsi prejema študijsko podporo ali pa invalidski dodatek. V minulemu letu je bilo poslanih na okrevanje 10 otrok. Komisija se stalno zanima za življenje teh otrok, za njihove učne uspehe in življenjske razmere.

Uprava občinskega združenja je iz leta v leto bolj perece. Zato bo občinski odbor ZB zajamčil zdravljenje svojim članom tudi v poletnem času. Lani je bilo na okrevanju 120 članov, letos pa se jih bo moralo zdraviti še več. Zato bi kazalo, da bi se zdravstvena komisija sestala posebej zaradi borcev, predlaganih za okrevanje ali zdravljenje. Na okrevanje pa jih bodo pošiljali v bližnja okrevališča, in sicer na Lisco, Bohor, Polom itd., ker so stroški v domačih domovih znatno manjši. Tako bo letos možno poslati na okrevanje več članov.

Delo komisije za zgodovinsko dejavnost je bilo v preteklem letu osredotočeno na dovršitev topografije NOB in življenjepise borcev. Veliko vlogo je komisija odigrala lani ob praznovanju 20-letnice vstaje. Dajala je napotke za organizacijo razstav zgodovinskega gradiva in pomagala pripravljati proslave. Premalo pa je bilo storjenega pri zbiranju zgodovinskega gradiva iz NOB.

težavno delo komisije za priznavanje posebne delovne dobe. Komisija je prejela kar 165 prošelj in ji je uspelo 117 primerov ugodno rešiti, nekaj prošelj pa še rešujejo.

Tudi komisija za izobraževanje članov ZB je organizirala več sestankov in sej, na katerih je bilo članom pojasnjen pomen izobraževanja. V zadnjih letih je uspešno dokončalo razne šole in tečaje preko 170 članov ZB, lepo število pa se jih še izobražuje. Komisija je dajala tem članom tudi občasno denarno pomoč.

Delo komisije za zgodovinsko dejavnost je bilo v preteklem letu osredotočeno na dovršitev topografije NOB in življenjepise borcev. Veliko vlogo je komisija odigrala lani ob praznovanju 20-letnice vstaje. Dajala je napotke za organizacijo razstav zgodovinskega gradiva in pomagala pripravljati proslave. Premalo pa je bilo storjenega pri zbiranju zgodovinskega gradiva iz NOB.

Tudi komisija za spomeniško dejavnost je opravila svoje naloge. Na pobudo osnovnih organizacij je bilo lani

postavljenih več obeležij in spomenikov. Letos bo v Brestanici postavljen spomenik v spomin na izseljenstvo. Do sedaj je bilo v občini postavljenih 11 spomenikov, 11 spominskih plošč in 4 obeležja.

V pestri razpravi je sodelovalo več delegatov. Predlagali so, naj bi se na Raki vzdala spominska plošča in uredilo zanemarjeno grobišče borcev na pokopališču v Ostercu. Člani ZB iz Velikega Trna so vključeni v organizacijo ZB na Raki, vendar zaradi slabih avtobusnih zvez ne morejo prihajati na sestanke. Predlagano je bilo, naj bi se vključili v organizacijo ZB v Leskovcu. Glede postavitve novih spomenikov pa je skupščina priporočila organizacijam, naj bi se prej uredila grobišča borcev. Prav tako naj bi ObLO izdal odlok o zaščiti posameznih partizanskih grobov. Le tako bi bilo zajamčeno, da ne bi grobov padlih borcev prekopali. Predlagano je bilo tudi, naj bi se na območju občine organizirali seminarji, na katerih bi se člani ZB seznanili s svojimi pravicami.

„SKUHALA BOM ŽGANCE...“

»Oh, s kako zavzetostjo je mama pripovedovala o tem dogodku! Obiskal jo je borec-partizan. Na griču, od koder je bil lep razgled tja do Kolpe in še čez na hrvaško stran, je bila straža. Straža se je menjala vsake štiri ure. Med borec na straži je bil tudi mlad partizan s Primorskega. Pod gričem je stalo nekaj hiš, med njimi tudi prikupna hišica, ki jo je naš znanec tako rad obiskoval.

Mama je osamljena bila ravno kar sedla k mizi. S krožnika se je kadilo zelje z žganci. Iznemaj je neka postava zastrla vhodna vrata, ki so edina razsvetljevala temačni prostor v veži. Nekako z zadrego je borec z brzostrelko pozdravil mamo:

— Dober dan, mati!
— Pozdravljen, ravno prav si prišel, tudi zate imam dovolj skuhanega.

Videla je, kako so se mu zasvetile oči ob pogledu na žgance. Vstala je od mize in postavila svoj krožnik predenj.

— Le jej, saj si močan in zdrav! Pred nedavnim so minile borbe tod okoli in ni bilo časa jesti.

Mama je z zadovoljstvom gledala mladega partizana, kako mu je šlo vse v slast, kar je pripravila. Opazovala ga je in razmišljala: Kdo ve, katera mati in kje daje

REGINA FIR

sedaj jesti mojima dvema? Spomnila se je tudi moža, ki je bil v prvi svetovni vojni. V vsakem pismu je zapisal:

— Pošli mi žgancev in krompirja v oblicah, lačni smo. Potem je nekje izprosil moko in spekla kruh. Toda kruh je prišel na cilj ves plesniv, a tudi tega je kmalu zmanjkalo. Tedaj je bila v skrbeh za moža, sedaj pa za svoja dva otroka. Vendar je njen mož prešal rusko zimo, močvirje v Galiciji in zapore v Judenburgu, vrnil se je k njej in otrokom.

Tu na pragu domače hiše pa ga je po zaslugi izdajalca zadela roka krvoločne bande. To, kar je pretrpela v preteklosti in se

daj, jo je še bolj utrdilo. Če je le mogla, je vsakemu rada pomagala. Za partizane pa bi bila dala tudi zadnji grizljaj, četudi bi bila sama lačna.

Mladi Primorec je mami rad pripovedoval o dolgih pohodih in borbah v Kordunu, na Notranjskem in Primorskem. Pripovedoval ji je, da bodo šli kmalu na Kordun po sol.

Črtica je posvečena vsem belokranjskim materam ki so si od ust odtrgovale, da so lahko postregle borce partizanske vojske

— Mati, če se vrnem, vam prinesem soli. — Je veselo rekel.

— Glavno je, da se vrneš, pa čeprav ne boš prinesel soli; skuhalo bom žgance iz sveže moke. Tudi brez soli bodo dobri, sladki.

Vedela je, kako dragocena je sol in kako drago morajo včasih borec plačevati take podvige. Ko bo vojne konec, bo tudi soli dovolj, si je mislila.

Potem se je poslovil od mame in se naročil:
— Pa zdravi ostanite! Ko se vrnem, vas obiščem.

Mama mu je še enkrat objubila, da bo skuhalo dobre žgance, ko se vrne.

Na peč je posušila koruzo in jo potem v vrečki pod roko, ker na glavi zaradi starosti ni mogla več

nositi, odnesla v mlin. Tu di mlinar je bil partizan, postavljen od vojaške komande, ker je mlin delal tudi za vojaške enote. Prišla je po bližnji, po poteh, ki jih v teh časih že dolgo ni nihče popravil. Zato jo je pot še bolj utrudila.

— Boš mi zmel koruzo? Lepo moko mi napravi, bom imela za žgance!

Mlinar jo je poznal in ji

tačoj zmel koruzo, da ni imela dveh poti. Spoštoval jo je in jo imel rad. Vedel je, da bolj skrbi za druge kakor zase.

Vesela je nesla koruzno moko domov. Gotovo se bo vinil z drugega pohoda izmučen, utrujen in lačen.

Veliko zanimanje za okrajno revijo

Pred dnevi sta bila v Vidmu-Krškem in v Novem mestu sektorska posveta za pripravo okrajne revije kulturne dejavnosti. Enajst dramskih skupin, 6 pevskih zborov in 7 zabavno glasbenih ansamblov s pevci zabavnih popevk ter večje število recitatorjev je že poslalo prijave.

Ocenjevanje se je že pričelo. Prvi so nastopili igralci Svobode »Bratje Mlavci« iz Brezine. Že lani so na reviji dosegli zelo lep uspeh. Predsednik žirije nam je o letošnji predstavi zaupal le to, da je bil prijeto presenečen nad izvedbo, saj je bila še boljša kot lani.

Mesec marea bo potekal v znamenju mrzlih priprav stoterih vaj, predstav in upanja na uspeh. Žirija bo močno zaposlena. Skoraj vsak dan bo morala oceniti nastop te ali one skupine. Ocenjevanju bodo sledili

Prišel bo in spet bo njegova postava zasenčila vhodna vrata. Nasmehan bo — Pozdravljena, mama!

Na mizi pa se bo dvigala sopena iz sveže kuhanih žgancev.

Tiste dni so se vračali borci iz Korduna. Zaradi soli, ki so jo šle iskati vojaške enote za bolnišnice in civiliste, so se bile hude borbe pri prehodu čez Drežnico na Hrvaškem. Ustaši so jih napadali, da jim onemogočijo prenos soli. Tako so morale posebne skupine čistili pot oziroma prehod, da so druge lahko prenesle sol na varno.

Mama pa je čakala zaman. Njen znanec se ni vrnil. Ni vedela, če je ostal živ ali ne. Tudi hišico pod gričkom je kmalu zajela ofenziva. Na pogorišču je ostalo le ognjišče in krušna peč.

Spet je mama slonela pred ognjiščem in kuhala žgance. Če je pot zanesla lačnega partizana mimo pogorišča, je vedno imela zanj skromno okrepčilo.

razgovori in posveti. Do revije se lahko še marsikaj popravi, prav tako tudi glede priprav kandidatov iz sevniške občine: žirija namreč nima od tam na seznamu še vedno nobene. Pa vendar so v tej občini Svobode, kulturne skupine in posamezniki, ki reviji ne bi delali sramote. Tam je tudi občinski svet Svobode in prosvetnih društev!

In izbor? Ne bo lahek. Prijavljena dela so vsa zanimiva, izvajalci najboljši amaterji v okraju, število nastopajočih na reviji omejeno. Morda bo odločala ena sama točka. Izbor bo znan 31. marca.

Dvajset dni za tem se bo v Domu Svobode v Vidmu-Krškem v svečanem vzdušju pričela revija. Tudi tam se že temeljito pripravljajo. Pravilo, da bo še lepše kot lani. Skupnam iz vsega okraja bodo pripravili prirčen sprejem. Predsedstvo okraj-

France Mihelič: MATI

nega sveta Svobode bo vsaki nastopajoči skupini poklonilo lepo spominsko darilo. Če ga bo dobila skupina, ki bo izvajala »Othello«, ali tisti, ki se bodo predstavili s »Kastelko« ali morda

»Jurčkom«, če ga bo dobil zbor, ki bo pel »Mojecelj«, ali ansambel, ki bo izvajal »Mack the Knife«, ali kdor koli, bo to priznanje umetniški rasti vsega našega amaterstva. —č

Obisk pri mladih lutkarjih

Pionirji osnovne šole v Metliki imajo lutkarški krožek, ki šteje deset članov. Letos so dali že tri predstave v Metliki in enkrat gostovali v Gradcu. Tov. Brančljeva, ki krožek vodi, nam je o njem povedala:

»V začetku nismo imeli ničesar. KUD JANEZ MARENČIĆ nam je dal nekaj sredstev, da smo si dali napraviti oderček. Učenci so sami izdelali lutke. Ekipo imamo organizirano tako, da eni samo igrajo, drugi pa skrbe za vse ostalo.

Letos nam je šola dala najpotrebnejše stvari, da

smo lahko nastopili z igrico »Kralj Matjaž in Alenčica«. Nameravamo gostovati še na Suhorju, Radoviču in v Semčju. Ponovili bomo igrico še enkrat v Metliki, ker bodo prišli na obisk učenci iz osnovne šole v Zakanju. Volja je dobra, samo denarja nimamo.«

Upajmo, da se bo našla tudi zanje pomoč. LI.

Ste si že naročili SLOVENSKI PRAVOPIS?

Državna založba Slovenije bo letos izdala novi SLOVENSKI PRAVOPIS, za katerega vlada med najširšimi plastmi izredno zanimanje. Knjiga bo stala za naročnike 4500 din, ki jih je treba plačati v največ dveh obrokih do 15. aprila, če hočete dobiti pravopis po znižani ceni. — Knjigarna v Brežicah je zabeležila do sobote že nad 50 naročnikov, vsaj še toliko pa jih bo zbrala v prihodnjih tednih. Knjigarna v Novem mestu ima že zdaj čez 100 naročnikov. Novi pravopis si lahko naročite v najbližji knjigarni, lahko pa tudi naravnost pri Državni založbi Slovenije (Ljubljana, Mestni trg 26). — Novi pravopis bo po izidu hitro razprodan, zato si zaradi omejene naklade in velikega povpraševanja knjigo pravočasno zagotovite!

Bogdan Borčič: PARISKI KLOŠAR

IZ RAZPRAV O NOVI JUGOSLOVANSKI USTAVI

Ne gre zgolj za vsakdanji kruh

Tudi na političnem področju je bil storjen velik razvoj. Razvile so se nove oblike Socialistične zveze in Zveze komunistov. Socialistična zveza delovnega ljudstva je postala najpomembnejši organizem družbenega samoupravljanja, ki mora biti poučen o vseh rečeh, ki lahko dá svoje mnenje o vseh zadevah in ki se ima pravico vmešati v vse — seveda brez ukazovanja. Članstvo v Socialistični zvezi postaja pravica slehernega državljanja, ki priznava njen program. Zatorej mora Socialistična zveza dobiti svoje mesto tudi v ustavi — kot ustavni organ.

Zveza komunistov sicer ni samoupravni organ, toda kot jedro Socialistične zveze ima vso možnost, da s prepričevanjem usmerja ves razvoj k napredku. Svoje vodilne vloge ne izraža več z ukazovanjem, temveč s silo prepričanja. Zveza komunistov nima namena, da bi vladala namesto ljudi, ampak je njena naloga, da idejno usposobi ljudi, da bodo sami znali vladati svoje tovarne, svojo komuno in širšo skupnost.

Namesto ljudskega odbora: občinska skupščina

V tem času, se pravi po letu 1953, se je razvil tudi komunalni sistem. Komuna je postala čisto nov pojav neposredne demokracije. Občinski ljudski odbor je le še na pol državni organ, sicer pa čedalje bolj postaja usmerjevalec in vsklajevalec vsega življenja v komuni — v tem spletu samoupravnih or-

ganizmov, povezanih med seboj. To bi si lahko razložili nekako takole: vsak samoupravni mehanizem — delovni kolektiv tovarne, stanovanjska skupnost, krajevni odbor, kolektiv bolnišnice, šolski odbor, hišni svet in mnogi drugi — sicer diha z lastnimi pljuči, hkrati pa je z vsemi svojimi žilami in živci vključen v celotno telo komune. Vloga koordinatorja in usmerjevalca vseh teh interesov pripada ljudskemu odboru, ki pa smiselno in seveda tudi vsebinsko postaja preozek pojem in bo po novi ustavi najbrž preimenovan v občinsko skupščino. Vsebinsko, ne le smiselno, bo to nov pojav, ko se bo skupščina otrsela kopice drobnih nalog, ki jih zdaj opravlja ljudski odbor, in se posvetila bistvenim vprašanjem v komuni. Številna drobna vprašanja naj bi prenesla na odbore (sedanje svete ljudskega odbora) ali pa kar na operativno upravo.

Delavski razred postaja vodilni činitelj

Ker imamo poleg proizvajalcev v gospodarstvu tudi upravjalce v družbenih službah, se bodo poslej odprla vrata v zbor proizvajalcev tudi predstavnikom proizvajalcev nematerialnih dobrin. Po novi ustavi, sodeč po dosedanjih razpravah naj bi se zbor proizvajalcev na vseh nivojih — v komuni, okraju, republiki in zvezi — preimenoval v zbor delovnih skupnosti ali pa naj bi imelo kar vsako toriče družbene dejavnosti svoj zbor proizvajalcev. Ta pojav ne pomeni le neko

organizacijsko spremembo, ampak se v njem kaže tudi nova kvaliteta: s premagovanjem razrednih razlik se je razširil delavski razred, ki postaja s svojo materialno močjo in zavestjo vodilni činitelj v naši družbi.

Zaradi novega položaja našega državljanstva v družbi, zavoljo njegovih upravljalških pravic in dolžnosti tako v podjetju, ustanovi in komuni kakor tudi v širši skupnosti, naj bi se tudi zbori volivcev poslej imenovali zbori občanov. Stanovanjske skupnosti in krajevni odbori kot samouprava v naselju, v mestu in na vasi, naj bi imeli po novi ustavi skupen naziv — krajevna skupnost.

Poslanci in referendum

Poslancev po novi ustavi ne bi več volili na podlagi splošne in enake volilne pravice neposredno, razen v občinski zbor. V našem družbenem sistemu, v pogojih neposredne demokracije, ni več klasičnega poslanca za parlament. V širši, demokratični razpravi, v kateri bi tvorno sodelovala Socialistična zveza, bi izbrali najprej kandidate, izmed njih pa bi ljudski odbor izvolil poslance, s tem da bi moral poslance v Zvezni zbor in Republiški zbor potrditi še referendum. To se pravi, da bi imeli delovni ljudje, ki bi že tako in tako sodelovali pri določanju kandidatov, še to možnost, da bi z referendumom poslance potrdili ali ne.

Zmanjšana vloga zveznega izvršnega sveta

Nova ustava bo uzakonila okraj kot skupnost komun, ki je še potrebna, dokler komunalni sistem ne bo tako razvit, da bodo komune lahko delovale popolnoma samostojno.

